



Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo

ZYRA E RREGULLATORIT PËR ENERGJI
REGULATORNI URED ZA ENERGIJU
ENERGY REGULATORY OFFICE



RAPORTI RREGULLATIV

Përcaktimi i të Hyrave Maksimale të Lejuara për Ngrohtoren e Qytetit Termokos SH.A.
Sezoni i Ngrohjes 2022/2023
/draft për konsultim publik/

Prishtinë, tetor 2022



PËRMBAJTJA

1	Hyrje.....	3
2	Parimet dhe Formulimi i Metodologjisë Tarifore	4
3	Përcaktimi i të Hyrave të Lejuara.....	6
3.1	Vlerësimi dhe përcaktimi i kostove operative të lejuara	7
3.2	Përcaktimi i Bazës së Rregulluar të Aseteve (RAB).....	15
3.2.1	Përcaktimi i Bazës së Rregulluar të Aseteve Fillestarë (RABnfill.).....	15
3.2.2	Përcaktimi i Investimeve të reja të lejuara	15
3.2.3	Përcaktimi i Kapitalit Punues	20
3.2.4	Zhvlerësimi Vjetorë i Aseteve - realizuar në sezonin 2021/22 ('n-1')	20
3.2.5	Tjetërsimet.....	20
3.3	Vlerësimi dhe Përcaktimi i Zhvlerësimit Vjetor për sezonin 2022/2023.....	21
3.4	Përcaktimi i Kthimit të Lejuar në RAB (Fitimi i Lejuar)	22
3.5	Përcaktimi i Kostos së Humbjeve në Rrjet.....	26
3.6	Përshtatja (Akhustimi).....	26
3.7	Llogaritja e të Hyrave të Lejuara - Përmbledhje.....	26
4	Bilanci i Energjisë Termike	27

Figurat

Figura 1: Skema e llogaritjes së të hyrave të lejuara.....	5
Figura 2: Paraqitja skematike e kostove operacionale të propozuara nga NQ Termokos dhe të lejuara nga ZRRE-ja për sezonin e ngrohjes 2022/2023.....	8

Tabelat

Tabela 1: Kostot e paraqitura nga ana e NQ Termokos SH.A., dhe ato të lejuara nga ZRRE (Në €).....	8
Tabela 2: RAB dhe komponentët e tij - NQ TERMOKOS sezoni i ngrohjes 2022/2023	21
Tabela 3: RABf dhe komponentët e tij - NQ TERMOKOS sezoni i ngrohjes 2022/2023.....	21
Tabela 4: Kategorizimi i Aseteve (RAB) dhe norma mesatare e ponderuar e zhvlerësimit	20
Tabela 5: Kthimi i Lejuar (Profiti i Lejuar) në RABf për sezonin e ngrohjes 2022/2023	25
Tabela 6: Të Hyrat e lejuara për NQ Termokos sezoni i ngrohjes 2022/2023	27
Tabela 7: Përmbledhje e Bilancit të energjisë termike	27



1 Hyrje

Në pajtim me legjislacionin primar – nenet 47 dhe 48 të Ligjit për Rregullatorin e Energjisë, Zyra e Rregullatorit për Energji (ZRRE) është përgjegjëse për përcaktimin e metodologjisë së tarifave dhe aprovimin e tarifave në sektorin e rregulluar të energjisë; këtu janë një sërë parimesh të gjera, siç janë parimet e mos-diskriminimit dhe arsyeshmërisë me të cilat ndërmarrjet e energjisë do të mund t'i rikthenin të gjitha kostot e arsyeshme përfshirë edhe kthimin e arsyeshëm në investimet e tyre. Gjithashtu nenet 18 dhe 19 të Ligjit për Energjinë Termike përcaktojnë se Furnizuesi me obligimin e shërbimit publik, kryen furnizimin me energji termike me tarifa të rregulluara.

Përderisa sektori i energjisë termike në transportimin dhe shpërndarjen e energjisë termike klasifikohet si monopol i natyrshëm, dhe për arsye se gjithashtu në gjenerim dhe furnizim ende nuk ekziston konkurrenca, atëherë tarifat e ngrohjes qendrore, që i përmbajnë të gjitha komponentët e lartpërmendura, i nënshtrohen përcaktimit - miratimit nga ZRRE-ja.

Brenda kompetencave dhe obligimeve të veta ligjore, Zyra e Rregullatorit për Energji ka nxjerrë Rregullën për Vendosjen e Çmimeve të Energjisë Termike. Rregulla përcakton procedurat për dorëzimin, shqyrtimin e aplikacionit tarifor dhe aprovimin e tarifave, si dhe Metodologjinë për llogaritjen e të hyrave të lejuara dhe tarifave.

Për përcaktimin e të hyrave të lejuara për sezonin e ngrohjes 2022/2023 janë marrë parasysh si vijon:

- Informatat e dhëna nga NQ Termokosi në aplikacionin e tyre tarifor për sezonin e ngrohjes 2022/2023;
- Informatat e dhëna nga NQ Termokosi gjatë raportimit rregullativ të realizimeve – shpenzimet dhe të ardhurat, asetet / investimet, si dhe informatat teknike dhe për konsumatorë që aktualisht janë realizuar në sezonin e ngrohjes 2021/2022 dhe në sezonet e mëparshme;

Ecuria e procesit të shqyrtimit tarifor:

- **Me 6 qershor 2022** – ZRRE ka lëshuar shkresën për njoftimin e fillimit të shqyrtimit të tarifave për NQ Termokos për sezonin 2022/2023; kjo është pasuar me kërkesën e ZRRE-së për të dhëna dhe informata dërguar me 10 qershor 2022, ku janë përshkruar detajisht të dhënat dhe informatat që NQ Termokos duhet dorëzuar për shqyrtimin tarifor, si dhe Planin dhe Orarin;
- **Me 27 korrik 2022** – NQ Termokos përmes e-mailit ka dorëzuar aplikacionin tarifor për sezonin 2022/2023 me të dhënat dhe informatat e kërkuara për shqyrtim tarifor;
- **Me 12 gusht 2022** – Pas analizimit dhe vlerësimit të të dhënave dhe informatave të dorëzuara nga NQ Termokos, ZRRE ka dërguar komentet me shkrim, ku janë specifikuar kërkesat për korrigjim, përmirësim dhe plotësim të aplikacionit fillestarë;
- **Me 19 gusht 2022** – NQ Termokos ka ri-dorëzuar aplikacionin me disa nga korrigjimet, përmirësimet dhe plotësimet e kërkuara në komentet e ZRRE-së, si dhe përgjigjet në komentet e ZRRE-së.



2 Parimet dhe Formulimi i Metodologjisë Tarifore

Për përcaktimin e të Hyrave të lejuara dhe të tarifave të energjisë termike për sezonin 2022/2023 është zbatuar Metodologjia e përcaktuar në Rregullën për Vendosjen e Çmimeve të Energjisë Termike.

Parimet

Parim bazë i kësaj metodologjie është se tarifat për ndërmarrjet që ofrojnë shërbime publike duhet të mbulojnë të gjitha kostot e arsyeshme - operative dhe kapitale, kështu që në njërin anë konsumatorët nuk do të duhej të paguajnë më tepër se sa kostoja e shkaktuar për ofrimin e shërbimeve, ndërsa në anën tjetër ndërmarrja e shërbimeve publike duhet të mbulojë të gjitha kostot e arsyetuara plus një normë të arsyeshme të kthimit në investimet kapitale. Çmimi final i shërbimit zakonisht përcaktohet për të përfshirë të gjitha kostot operative të ndërmarrjeve që ofrojnë shërbime publike, d.m.th., të mbulojë koston e prodhimit, shpërndarjes dhe furnizimit (operimi dhe mirëmbajtja, lënda djegëse, pagat, kostot e humbjeve në rrjet, shpenzimet e përbashkëta dhe administrative, etj.) plus një kthim të arsyeshëm në investimet që janë dedikuar ofrimit të shërbimit publik.

Duke qenë se në disa raste rregullimi i tillë nuk nxit ndërmarrjet për të ngritur efikasitetin operativ dhe të stimuloj kursimin e shpenzimeve, përkundrazi mund të nxisin mbi-investime në asete dhe gjithashtu, dhe duke marrë parasysh obligimin e Rregullatorit për të mbrojtur konsumatorët, kërkohet që ndërmarrjet jo vetëm të dëshmojnë “shpenzimet e arsyeshme” të deklaruar, por edhe të tregojnë një rritje të efikasitetit operativ dhe të kostove. Masat e tilla krijojnë bazë për bashkërendimin në fillim të shqyrtimit tarifar, në të cilën Rregullatori shpërblen apo ndëshkon ndërmarrjen për rritjen apo rënien e efikasitetit dhe kontrollit të kostos.

Formulimi

Me qëllim të llogaritjes së të Hyrave të lejuara dhe llogaritjes përfundimtare të tarifave, në Rregullën për Vendosjen e Çmimeve të Energjisë Termike (shtojcat 1,2,3, dhe 6) është dhënë në detaje formulimi i Metodologjisë tarifore. Megjithatë, për arsye konsistence, formulimi do të paraqitet shkurtimisht edhe në këtë raport.

Skematikisht, Metodologjia tarifore mund të tregohet si më poshtë. Kostot të cilat ndërmarrja duhet t'i mbulojë përbëhen nga kostot operative, nga zhvlerësimi që paraqet mundësinë që ndërmarrja të zëvendësoj asetet e veta, koston e humbjeve të rrjetit dhe kthimin në Bazën e Rregulluar të Aseteve (RAB), e cila në fakt paraqet fitimin për ndërmarrjen.

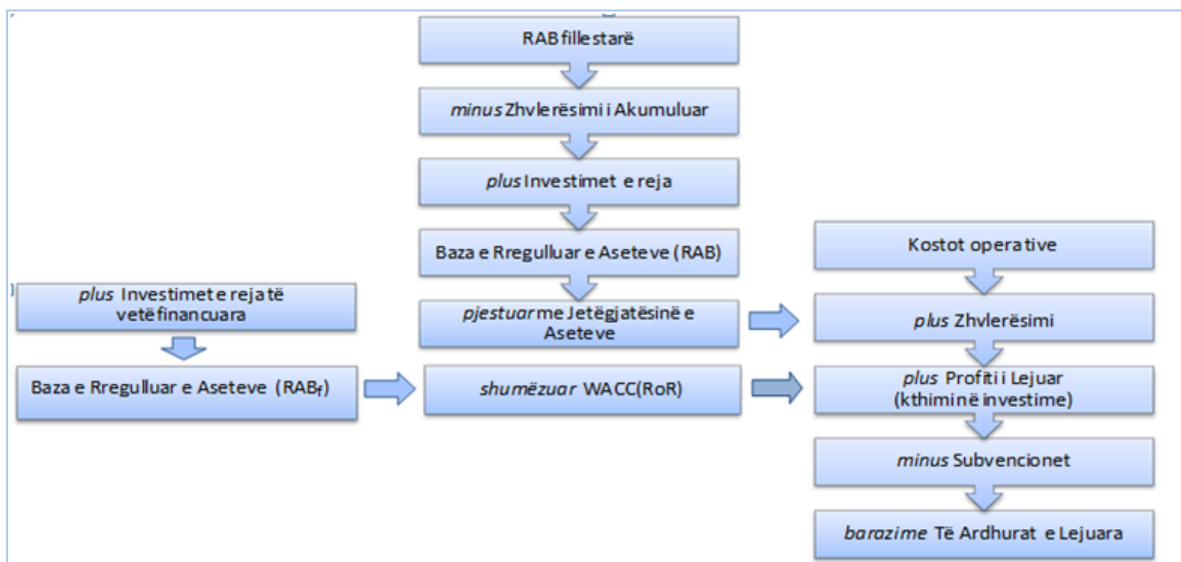


Figura 1: Skema e llogaritjes së të hyrave të lejuara

Formulat bazë të rregullimit:

Të hyrat e lejuara janë llogaritur sipas formulës:

$$\mathbf{MAR = OPM + DEP + RTN + LOS + ADJ}$$

Ku:

- MAR** Të Hyrat e lejuara maksimale;
OPM Kostot e lejuara të operimit dhe mirëmbajtjes;
DEP Zhvlerësimi vjetor i lejuar;
RTN Kthimi i lejuar në asete;
LOS Kostoja e humbjeve në rrjet;
ADJ Përshtatja (axhustimi) i të hyrave.

Të Hyrat e lejuara paraqesin koston vjetore të kompanisë, e që përmbajnë: i) kostot operative, të cilat janë të “arsyetuara”; ii) zhvlerësimin vjetor; iii) Koston e humbjeve në rrjet; dhe iv) kthimin e lejuar në Bazën e Rregulluar të Aseteve (RAB).

Kostot operative përbehen nga pjesa fikse dhe ajo variabile, e formuluar si vijon:

$$\mathbf{OC = OC_f + OC_v}$$

Kostot operative paraqesin kostot totale të arsyeshme të parashikuara për një vit, e që këtu hyjnë: i) kostot për lëndë djegëse, kostot e blerjes së energjisë termike dhe kostot tjera si energjia elektrike, kemikalet për trajtimin e ujit, pjesët rezervë; ii) kostot tjera operative të sistemit, riparimet dhe mirëmbajtja; dhe iii) kostot e personelit dhe kostot e përbashkëta. Kostot operative të lejuara nuk përfshijnë: i) subvencionet; ii) kostot e refuzuara nga autoritetet tatimore, dhe kostot e ndarjes së rezervave apo shpërndarjes së tyre; dhe iii) pagesat e qirasë për mjetet që nuk janë të shënuara në llogari-mbajtjen, shpenzimet financiare apo shpenzimet tjera të pa arsyetuara.

Baza e Rregulluar e Aseteve është llogaritur sipas formulës:



$$RAB_n^{përf.} = RAB_n^{fill.} + INV_n + WC_n - DEP_{n-1} - DIS_{n-1}$$

Baza e Rregulluar e Aseteve (RAB) paraqet asetet e ndërmarrjes të konsideruara për përdorim dhe të dobishme për ofrimin e shërbimit publik, e të cilat përfshijnë: i) Bazën e Rregulluar të Asteve fillestar ($RAB_n^{fill.}$) që faktikisht paraqet RAB-in përfundimtarë të realizuar në sezonin paraprak 2021/22 (n-1); ii) investimet e reja kur janë të planifikuara dhe të aprovuara nga Rregullatori (INV_n); iii) kapitali i mjaftueshëm punues për kompaninë që të kryejë aktivitetet e saj (WC_n); Zhvlerësimin e asetëve të realizuar në sezonin paraprak 2021/22 (n-1) (DEP_{n-1}) dhe iv) Asetet e tjetërsuara (DIS_{n-1}).

ZRRE-ja, si Normë të Kthimit, ka marrë vlerën e WACC-ut (Mesatares së ponderuar të kostos së kapitalit). WACC (%) është shuma e mesatares së ponderuar të kostos së ekuitetit dhe kostos së borxhit, dhe është llogaritur sipas formulës:

$$WACC = [(D/V) * k_d] + [(E/V) * k_e]$$

Ku:

D/V -	Pjesa e borxhit nga baza totale e kapitalit
E/V -	Pjesa e ekuitetit nga baza totale e kapitalit
V -	Baza totale e kapitalit, e cila është i gjithë ekuiteti dhe borxhi
k_d -	Kostoja e borxhit
k_e -	Kostoja e Ekuitetit

3 Përcaktimi i të Hyrave të Lejuara

Për përcaktimin e të Hyrave të lejuara të NQ Termokos SH.A. për sezonin 2022/2023, në pajtim Rregullën për Vendosjen e Çmimeve të Energjisë Termike, ZRRE ka ndërmarrë si vijon:

- 1) Vlerësimin dhe përcaktimin e kostove operative të lejuara;
- 2) Vlerësimin dhe përcaktimin e zhvlerësimit;
- 3) Përcaktimin e Kthimit të lejuar në RAB (kthimit në investime), i cili përfshin:
 - a) përcaktimin e RAB-it – vlerësimi dhe aprovimi i asetëve të kompanisë, verifikimi dhe aprovimi i investimeve të planifikuara dhe kapitalit punues; dhe
 - b) llogaritjen e Normës së kthimit të lejuar (RoR)/ WACC;
- 4) Vlerësimin dhe përcaktimin e kostos së lejuar për humbjet në rrjet.

Në përcaktimin e të Hyrave të lejuara, ZRRE ka marrë parasysh sa vijon:

- Informatat e ofruara nga NQ Termokosi në aplikacionin e tij për tarifat për sezonin e ngrohjes 2022/2023 – të dhënat rreth të ardhurave të parashikuara nga shitja e ngrohjes dhe nga shërbimet e tjera të ndërlidhura, kostot e parashikuara totale, asetet dhe investimet e planifikuara, prodhimin dhe furnizimin e parashikuar të ngrohjes, si dhe sipërfaqen ngrohëse të parashikuar;
- Informatat e ofruara nga NQ Termokosi gjatë raportimit rregullativ – shpenzimet dhe të ardhurat, asetet/ investimet, si edhe informatat teknike dhe për konsumatorë të cilat faktikisht janë realizuar në sezonin e kaluar 2021/2022;
- Informatat që ZRRE i ka siguruar nga shqyrtimet tarifore dhe monitorimet e realizimeve dhe performancës të sezoneve / viteve të kaluara.



Duke e ditur se informatat e parashikuara janë thelbësore për përcaktimin e të Hyrave të lejuara, këto do të duhej të ishin të besueshme dhe reale. Përgjithësisht, në parashikimin / planifikimin e biznesit do të duhej të aplikohet qasje reale e përcjellur me vlerësim të hollësishëm të faktorëve të shumtë që ndikojnë në biznes; p.sh., vlerësimi i tregut dhe parashikimi i zgjerimit të bazës së konsumatorëve, vlerësimi i prodhimit / mundësitë e furnizimit dhe mundësitë financiare të kompanisë. Natyrisht, parashikimi/planifikimi i drejtë duhet të bazohet në të dhënat që kompania i ka realizuar në të kaluarën gjatë një periudhe të caktuar.

Duhet cekur këtu se, aplikacioni për tarifa i NQ Termokos ka qenë mjaft i detajuar dhe i kompletuar. Megjithatë, në disa nga të dhënat dhe informatat që ka përmbajtur aplikacioni janë vërejtur pasaktësi, mos-përputhje dhe jo-konsistencë, të cilat, me disa përjashtime, janë përmirësuar sqaruar dhe plotësuar pas komenteve të ZRRE-së dhe takimeve të përbashkëta ZRRE-NQ Termokos.

Në fakt, sa i përket informatave të parashikuara (siç është përcaktuar në Shtojcën 4 të Rregullës për Vendosjen e Çmimeve të Energjisë Termike, NQ Termokosi i ka dorëzuar ZRRE-së pasqyrat/tabelat që përshijnë të ardhurat dhe kostot e parashikuara, të dhëna teknike dhe të konsumatorëve, asetet operative dhe investimet e parashikuara, për periudhën një vjeçare që mbulon plotësisht sezonin e ngrohjes – periudha: 15 tetor 2022 – 14 tetor 2023. Ndërsa si dokumente mbështetëse ka dorëzuar: i) Raportin e auditorit dhe Pasqyrat financiare statusore për vitin 2021; ii) Matjet e konsumit të regjistruara në sezonin e kaluar sipas Listës së nënstacioneve - të dhënat për sipërfaqet ngrohëse dhe kapacitetet përkatëse, si dhe të dhënat tjera teknike; iii) Listën e asetëve – të dhënat detale për asetet fikse ku janë dhënë vlera fillestare (e blerjes), zhvlerësimi i akumuluar dhe vlera e tanishme e asetëve (e dorëzuar në raportimet e rregullta vjetore/sezonale); iv) Planifikimet e Investimeve në periudhën njëvjeçare që përfshinë sezonin 2022/23; v) Planifikimet për kyçjet e reja për sezonin 2022/2023; vi) Planifikimet për faturimin e konsumatorëve bazuar në furnizimin / konsumin e matur; vii) Matjet e regjistruara për energjinë termike të prodhuar nga ko-gjenerimi (dorëzuar në raportimet e rregullta vjetore/sezonale; dhe viii) Të dhëna të parashikuara për faturimin e konsumatorëve 2022/2023 bazuar në realizimet - matjen e konsumit dhe sipërfaqen ngrohëse të konsumatorëve në sezonin e kaluar 2021/2022, si dhe planifikimet e kyçjeve të reja respektivisht zgjerimit të sipërfaqes ngrohëse të konsumatorëve.

ZRRE-ja ka bërë përpjekje dhe ka angazhuar ekspertizën në dispozicion për të bërë një vlerësim sa më real të informatave të parashikuara të dorëzuara nga ana e Termokosit. Është bërë një analizë gjithëpërfshirëse dhe vlerësim i informatave të paraqitura, që është përcjellur me krahasimin e të dhënave respektive nga sezonet e kaluara, me qëllim që të bëhet përcaktimi (parashikimi) i saktë i të hyrave të lejuara për sezonin 2022/2023.

3.1 Vlerësimi dhe përcaktimi i kostove operative të lejuara

Planifikimet për kostot operative të dorëzuara nga ana e NQ Termokos për periudhën 15 tetor 2022 – 14 tetor 2023, periudhë kjo që mbulon gjithë sezonin e ngrohjes 2022/2023, janë strukturuar si kosto variabël dhe fikse, e cila ndarje kryesisht është në pajtim me dispozitat e Rregullës për Vendosjen e Çmimeve të Energjisë Termike, si dhe me parimet e avancuara të kontabilitetit dhe me Standardet Kosovare të Kontabilitetit.

Në këtë seksion do të tregohen në mënyrë tabelare shpenzimet e parashikuara siç janë prezantuar nga NQ Termokosi dhe shpenzimet operative të lejuara që ZRRE i ka aprovuar (Tabela 1.) Në vijim të tabelës është dhënë shpjegimi analitik për secilin pozicion të kostove operative.



Tabela 1: Kostot e paraqitura nga ana e NQ Termokos SH.A., dhe ato të lejuara nga ZRRE (Në €)

Kostot Operative Sezoni 2022/2023		Propozuar nga NQ Termokos	Lejuar nga ZRRE
Kostot Variabile			
1	Gjenerimi vetanak	523,901	0
2	Blerjet e energjise nga Kogjenerimi-komp. Variabile	449,467	449,467
3	Kemikaljet për trajtimin e ujit	14,286	14,286
4	Uji	135,000	135,000
5	Energjia elektrike (prodh. & Nënst. Distr.)	650,000	650,000
6	Kost. e personelit (puna direkte)	1,420,516	990,093
7	Taksa vjetore e licencave	0	0
8	Borxhi i keq i lejuar	0	374,354
9	Tjera variabile	181,997	0
10	Total kost. variabile	3,375,167	2,613,200
Kostot fikse			
11	Materiallet, shërbimet	90,300	90,300
12	Riparimet e mirëmbajtja	146,300	146,300
13	Blerjet e energjisë nga Kogjenerimi - komp.Fikse	978,000	978,000
14	Shpenzimet për administratë	106,500	106,500
15	Shpenzimet e personelit (te ndryshme nga puna direkte)	1,408,478	886,478
16	Kostot e shites dhe tjera administrative	442,750	222,750
17	Total kostot fikse	3,172,328	2,430,328
18	Totali I kostove operative	6,547,495	5,043,528
19	Kostot fikse	3,172,328	2,430,328
20	Kostot variabël	3,375,167	2,613,200

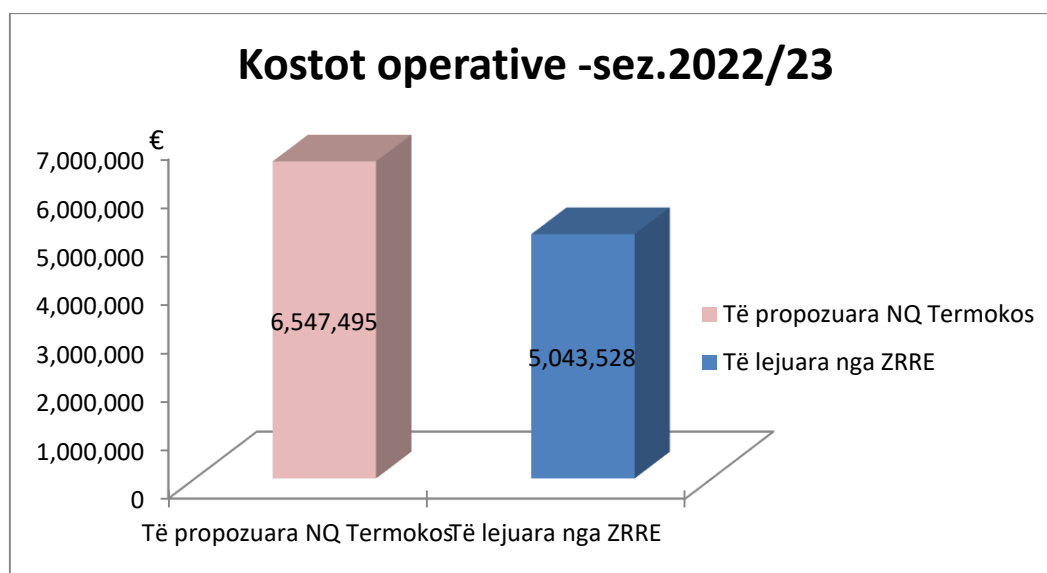
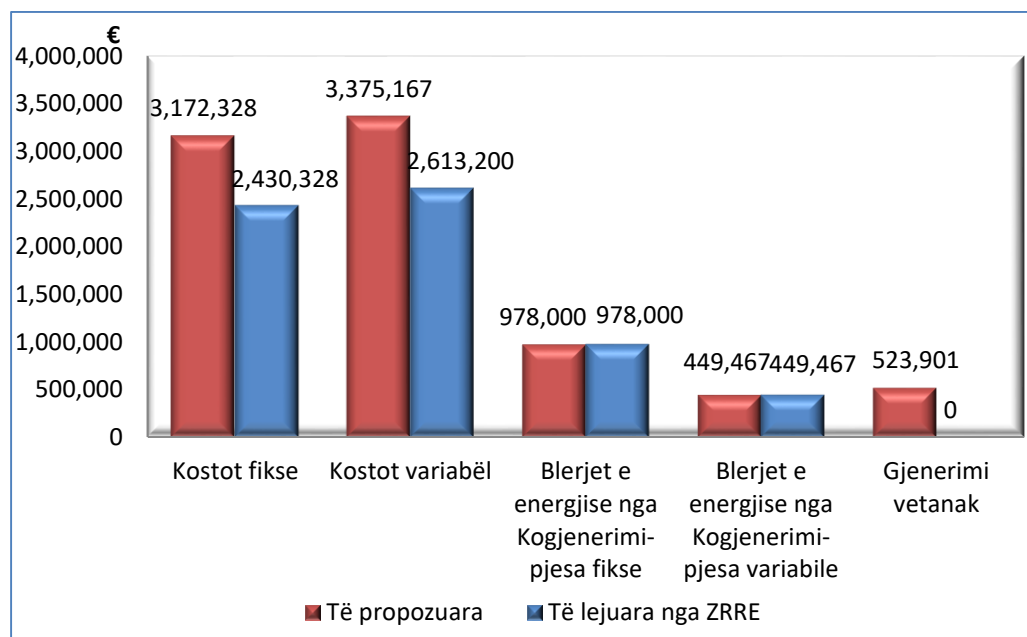


Figura 2: Paraqitja skematike e kostove operacionale të propozuara nga NQ Termokos dhe të lejuara nga ZRRE-ja për sezonin e ngrohjes 2022/2023



Detajet e kostove kryesore janë paraqitur grafikisht në vijim:



Shpjegim analitik

Në vijim janë dhënë shpjegime të detajuara dhe arsyetimet për përcaktimin / lejimin për secilin grup të kostove respektivisht për pozicionet kryesore të kostove operative.

Kostot variabile:

- **Kostoja e blerjes së energjisë termike nga ko-gjenerimi në TC Kosova B – komponenti i pagesës për sasinë e energjisë termike:**

- NQ Termokos ka propozuar koston totale të blerjes së energjisë termike nga ko-gjenerimi në vlerë prej 1,427,467 €. Kjo kosto është e bazuar në: kapacitetin e rezervuar sipas planifikimeve të Bilancit të energjisë dhe sasinë e planifikuar të energjisë termike, si dhe në çmimet përkatëse për kapacitet dhe sasi të energjisë termike të llogaritura sipas marrëveshjes për shit-blerjen e energjisë termike KEK Gjenerimi – NQ Termokos.

Më konkretisht, Komponenti variabil i pagesës për sasinë e energjisë termike është bazuar në sasinë e planifikuar prej 307,854 MWh_{TH} dhe çmimin (ngarkesën) prej 1.36 €/MWh_{TH}.

- Vlerësimi – Propozimi i NQ Termokos vlerësohet se është kryesisht real dhe i bazuar. Duhet theksuar gjithashtu se është përfshirë edhe komponenta e pagesës për taksën vjetore të licencimit, e cila llogaritet bazuar në taksën vjetore të licencave për prodhimin e energjisë termike të përcaktuar sipas Rregullës për Taksat të nxjerrë nga ZRRE. Llogaritjet rezultojnë si në vijim:
 - Komponenti i pagesës për sasinë e energjisë termike: 418,682 €; dhe
 - Komponenti i pagesës për taksën vjetore të licencimit: 30,785 €.



Komponentët e lartë-përshkruar rezultojnë komponentën e pagesës për sasinë e energjisë termike nga ko-gjenerimi në TC Kosova B, në vlerë prej **449,467 €** e cila lejohet për sezonin 2022/2023 .

- Është e vlefshme të përmendet se kostoja e tërësishme e blerjes së energjisë termike nga ko-gjenerimi në TC Kosova B – që përshinë komponentën për kapacitetin e rezervuar elektrik dhe komponentën për sasinë e energjisë termike – është **1,427,467 €**.
- **Kostoja e lëndës djegëse – mazutit:**

- Kostoja e mazutit e propozuar nga Termokosi 523,901 € është bazuar në sasinë e parashikuar të shpenzimit të mazutit prej 700 ton dhe çmimin e blerjes prej 700 €/ton, si dhe koston prej 1,200 € për naftë që përdoret për konservimin e kaldajave dhe koston për analizat e cilësisë së mazutit;
- Vlerësimi – Me funksionalizimin e projektit të ko-gjenerimit, stabilimentet (kaldajat) e prodhimit të energjisë termike me mazut janë kapacitet rezervë për tu aktivizuar vetëm në rastet e ndërprerjeve të paplanifikuara (avarive) të stabilimenteve të TC Kosova B. Kështu që përdorimi i tyre eventual do të zgjaste për periudha të shkurtra gjersa të kryhen riparimet e nevojshme. Duke marrë parasysh se kjo kosto është e ndërlidhur me procesin e vazhdimit të licencës për prodhimin e energjisë termike, e cila është ende në proces të kompletimit të dokumentacionit, në vijim janë përshkruar detajet përkatëse:
 - Licenca e prodhimit të energjisë termike të NQ Termokos ka skaduar në fillim të tetorit 2021, e cila ka pasur kohëzgjatje 15 vjet;
 - Përkundër faktit se aplikimi për vazhdim të licencës është bërë sipas afateve të parapara ligjore, NQ Termokos ende nuk ka mundur ta siguroj lejen mjedisore nga Ministria përgjegjëse, e cila është një ndër kërkesat kryesore për vazhdim të licencës.
 - Lidhur me këtë duhet theksuar se stabilimentet e NQ Termokos të prodhimit të energjisë termike me mazut janë të vjetra dhe sipas gjasave nuk i plotësojnë standardet mjedisore të emetimeve. Për këtë me dt. 15. 10. 2021 NQ Termokos ka kërkuar nga Ministria përmes një shkrese zyrtare lirimin nga obligimi i sigurimit të Lejes mjedisore me arsyetimin kryesor se këto stabilimente janë kapacitet rezervë që eventualisht do të duhej të aktivizoj për periudha disa ditëshe vetëm nëse dështon ko-gjenerimi në TC Kosova B.
 - Mirëpo Ministria nuk e ka liruar NQ Termokos nga obligimi i sigurimit të lejes mjedisore për stabilimentet e ngrohjes me lëndë djegëse mazut, dhe ka kërkuar t'i nënshtrohet procesit të rregullt të plotësimit të kërkesave ligjore për tu pajisur me leje mjedisore. Rrjedhimisht ZRRE nuk ka mundur t'ia vazhdoj licencën e prodhimit të energjisë termike nga stabilimentet me lëndë djegëse mazut.

Për shkak se aktualisht NQ Termokosit ende nuk i është vazhduar licenca për aktivitetin e prodhimit të energjisë termike stabilimentet me lëndë djegëse mazut, ZRRE nuk mund t'ia njoh koston e mazutit në këtë shqyrtim tarifor.

- **Kostoja e ujit për (ri)mbushjen e sistemit të ngrohjes:**
 - NQ Termokos ka propozuar koston në vlerë prej 135,000 €, për sasinë e parashikuar të shpenzimit të ujit për rimbushje të sistemit të shpërndarjes (rrjetit primarë), si dhe koston për shpenzimet e ujit në nënstacione.
 - Vlerësimi – ZRRE ka kryer vlerësimet duke u bazuar në realizimin e kësaj kostoje në sezonet e kaluara – konkretisht në sezonin 2021/2022 kostoja e ujit e realizuar ka qenë 97,556 €. Gjithashtu vlerësimet kanë marrë për bazë sasinë e parashikuar të ujit për rimbushje të rrjetit



primar të shpërndarjes, si dhe koston për e ujit për nënstacione, më konkretisht sasinë shtesë të ujit për shkak të zgjerimit të rrjetit dhe nënstacioneve të reja. Në këtë kuptim ZRRE pranon koston e propozuar të ujit prej **135,000 €**.

- **Kostoja e kemikaljeve për trajtimin e ujit**

- NQ Termokosi ka propozuar koston e kemikaljeve për trajtimin e ujit në vlerë prej 14,286 €, që është kosto afërsisht e njëjtë me koston e realizuar në sezonin e kaluar.
- Vlerësimi – Duke marrë parasysh sasinë e ujit që duhet trajtuar, rrjedhjet e ujit (humbjet) dhe rritjen e planifikuar të sipërfaqes për ngrohje, ZRRE vlerëson se vlera prej **14,286 €** është e mjaftueshme për të mbuluar koston e kemikaljeve për trajtimin e ujit.

- **Kostoja e energjisë elektrike**

- Për koston e energjisë elektrike NQ Termokos ka propozuar vlerën totale prej 650,000 € - kjo kosto merr parasysh konsumin e energjisë elektrike në impiantet e sistemit dhe në nënstacione. Duhet theksuar se vlera e propozuar e koston së energjisë elektrike paraqet një rritje e cila është arsyetuar kryesisht me shtim të numrit të nënstacioneve për shkak të rritjes së bazës së konsumatorëve gjegjësisht shtimit të sipërfaqes ngrohëse dhe shtimin e pajisjeve të reja.
- Vlerësimi – ZRRE e pranon koston e paraqitur të energjisë elektrike në vlerë prej **650,000 €** për të mundur mbulimin konsumin e tërësishëm të energjisë elektrike për periudhën në fjalë, përfshirë edhe shpenzimet shtesë për shkak të rritjes së sipërfaqes ngrohëse dhe instalimit të pajisjeve shtesë (të reja).

- **Kostoja e Personelit (“puna direkte”)**

- NQ Termokos ka paraqitur koston e personelit – “puna direkte”, në vlerë prej 1,420,516 €, që paraqet një rritje prej rreth 56% në krahasim me vlerën e lejuar në sezonin e kaluar (908,266€). Për këtë parashikim janë ofruar disa detaje, të cilat janë kërkuar në komentet me shkrim të ZRRE-së, dhe është arsyetuar me rritjen e planifikuar të numrit të stafit sipas Rregullores për organizmin dhe sistematizimin e vendeve të punës nxjerrur nga Bordi i NP Termokos në fund të vitit 2019. Sipas kësaj Rregullore, ndër tjera, parashihet rritje e numrit të punësuarve (nga aktualisht 203 në 248), si dhe shtimi i disa njësive të reja organizative, si p.sh. Departamenti Ligjor dhe Departamenti për Zhvillim dhe Investime Kapitale, që parashihet të kenë 24 të punësuar. Sipas organogramit të ri parashihet një shtim i numrit të punësuarve në Departamentin e shpërndarjes për shkak të zgjerimit të rrjetit në distriktet (lagjet) tjera të qytetit, në kuadër të projekteve që janë në vijim e sipër ose të planifikuara. Lidhur me rritjen e planifikuar të numrit të punëtorëve, duhet theksuar se, sipas informatave nga NP Termokos ende nuk janë plotësuar vendet e reja të punës si në departamentet ekzistuese ashtu edhe në departamentet e reja. Gjithashtu NP Termokos nuk ka ofruar ndonjë plan të rekrutimit të stafit të ri për plotësimin e vendeve të reja të punës.
- Vlerësimi – Pa dashur të jap vlerësime për rritjen e konsiderueshme të numrit të punëtorëve të planifikuar me Rregulloren e re, që është kompetencë ekskluzive e Bordit të NP Termokos, ZRRE thekson se shtimi i vendeve të reja të punës duhet të jetë një proces që reflekton shtimin e dukshëm të operimeve të ndërmarrjes, si dhe që konsideron efikasitetin e koston dhe benefitet përkatëse.



Nga shqyrtimi i informatave të ofruara dhe Rregullores në fjalë vlerësohet se, sipas organizimit të ri, nuk parashihet rritje e konsiderueshme e numrit të punësuarve në Prodhim/ko-gjenerim dhe në Departamentin e shpërndarjes, si dhe potencon faktin që deri më tani nuk ka pasur ende plotësime të vendeve përkatëse të punës. Duke marr parasysh këto fakte dhe konsideruar se plotësimi i vendeve të reja të punës është një proces që kërkon kohë për rekrutim të stafit profesional dhe që duhet të ndërmerret në përputhje me zgjerimin gradual të operimeve të ndërmarrjes, vlerëson se rritja e propozuar nuk është reale dhe lejon një rritje prej 10 % të kësaj kostoje krahasuar me lejimet për sezonin e kaluar 2021/2022; kjo rritje reflekton rekrutimin gradual të stafit në përputhje shtimin e operimeve të ndërmarrjes. Nga sa u tha më lartë me rrjedhimisht ZRRE lejon **Koston e personelit – ‘Puna direkte’** në vlerë prej **990,093 €**.

- **Kostoja e Borxheve të këqija dhe taksa vjetore e licencimit**

- NQ Termokos nuk e ka paraqitur koston e borxheve të këqija nën kostot variabile, ndërsa për taksën e licencimit për prodhimin e energjisë termike nga stabilimentet e prodhimit me mazut në ngrohtore është paraqitur shuma e përbashkët për taksën e prodhimit vetanak dhe prodhimit nga ko-gjenerimi.
- Vlerësimi - Në pajtim me dispozitat e Rregullës për Vendosjen e Çmimeve të Energjisë Termike, kostoja e borxhit të keq llogaritet si përqindje e arsyeshme në të hyrat e ndërmarrjes (d.m.th. vlerën e faturimit nga shitja e ngrohjes). Kjo ‘përqindje e arsyeshme’ duhet të caktohet në atë mënyrë që të nxis ndërmarrjen për të shtuar përpjekjet për rritjen e nivelit të arkëtimit të pagesave nga konsumatorët, por njëkohësisht merr parasysh se një shumë e konsiderueshme objektivisht nuk mund të arkëtohet, pra do të mbetet si borxh që faktikisht nuk do të realizohet. Nga sa u tha më lartë ZRRE mendon se niveli i borxhit të keq prej 5% është i arsyeshëm, dhe rrjedhimisht e lejon **koston e borxhit të keq** në vlerën prej **374,354 €**. Sa i përket taksës së licencimit duhet theksuar se për shkak se nuk i është vazhduar licenca e prodhimit të energjisë termike nga stabilimentet me mazut atëherë ndërmarrja nuk ngarkohet me këtë taksë.

- **Kostot tjera variabile**

Nën këtë kategori NQ Termokos ka paraqitur koston e ‘shpenzimit të interesit të kredisë’ në vlerë prej 181,997 €. Lidhur me këtë duhet theksuar se kjo kosto trajtohet në kthimin në asetet e investuara dhe rrjedhimisht kjo kosto nuk pranohet nën këtë kategori.

Nga më lartë rezulton se **Kostot Variabile** të pranuar nga ZRRE-ja janë përcaktuar në vlerën **2,613,200€**.

Kostot fikse

- **Kostoja: Riparimet dhe Mirëmbajtja;**

- NQ Termokos për koston e riparimeve dhe mirëmbajtjes ka planifikuar vlerën prej 146,300€ - kjo paraqet një rritje krahasuar me realizimin e kësaj kostoje në periudhën e kaluar. Për këtë rritje NQ Termokos ka dhënë arsyetimin për rritjen e punëve të mirëmbajtjes dhe riparimeve si pasojë e zgjerimit të rrjetit.



- Vlerësimi – Duke marrë parasysh arsyetimin e cekur më lartë, si dhe nevojën për të siguruar operim të qëndrueshëm të stabilimenteve, pajisjeve dhe rrjetit që mundëson një furnizim cilësor, ZRRE e pranon **koston e riparimeve dhe mirëmbajtjes** në vlerën prej **146,300 €**.
- **Kostoja: Materialet dhe Shërbimet:**
 - Për këtë pozicion nga NQ Termokos është propozuar një vlerë më e vogël prej 90,300 €;
 - Vlerësimi – Duke marrë parasysh se kjo kosto është ngushtë e ndërlidhur me koston e riparimeve dhe mirëmbajtjes, vlerësohet se vlera e propozuar nga NQ Termokos është reale dhe rrjedhimisht ZRRE lejon koston **‘Materialet dhe Shërbimet’** në vlerë prej **90,300 €**.
- **Kostoja e blerjes së energjisë termike nga ko-gjenerimi në TC Kosova B – komponenti fiks i pagesës për kapacitetin e rezervuar**
 - Komponenti i pagesës për kapacitet të rezervuar e propozuar nga NQ Termokos ka është bazuar në kapacitetin e rezervuar elektrik: 46,929 MWh_{EL}/h dhe ngarkesën (çmimin) respektive të parallogaritur: 20.84 €/MWh_{EL}/h;
 - Vlerësimi – Propozimi i NQ Termokos për kapacitetin e rezervuar vlerësohet është kryesisht real dhe i bazuar në Bilancet e energjisë; nga llogaritjet rezulton se komponenti i **pagesës për kapacitetin e rezervuar** është **978,000 €**;
- **Kostot Administrative:**
 - NQ Termokos ka propozuar koston për administratë në vlerë prej 106,500 € duke ofruar detajimet përkatëse. Vlera e propozuar është e përafërt me vlerën e realizuar në periudhën e kaluar (109,422 €).
 - Vlerësimi – Bazuar në sa u përmend më lartë dhe për të lejuar përmirësimin e shërbimeve të ndërmarrjes e veçanërisht shërbimin për konsumatorë, ZRRE vendos të pranoj koston e propozuar në vlerën **106,500€**.
- **Kostoja e Personelit (‘e ndryshme prej punës direkte’)**
 - Për koston e personelit në administratë dhe shërbimet tjera mbështetëse NQ Termokos ka propozuar vlerën prej 1,408,478 € - propozim i rritur rreth 30% në krahasim me realizimin e kësaj kostoje në sezonin e kaluar (1,092,569 €), ndërsa po ashtu është rritje prej rreth 75% krahasuar me vlerën e lejuar për këtë kosto në shqyrtimin e sezonit të kaluar (805,889€) . Njëjtë si për koston e personelit ‘puna direkte’, kjo rritje është arsyetuar me rritjen e planifikuar të numrit të stafit sipas Rregullores për organizmin dhe sistematizimin e vendeve të punës nxjerrur nga Bordi i NP Termokos në fund të vitit 2019. Sipas kësaj Rregullore, ndër tjera, parashihet rritje e numrit të punësuarve (nga aktualisht 203 në 248), si dhe shtimi i disa njësive të reja organizative, si p.sh. Departamenti Ligjor dhe Departamenti për Zhvillim dhe Investime Kapitale, që parashihet të kenë 24 të punësuar. Sipas organogramit të ri parashihet një shtim i numrit të punësuarve në Departamentin e shpërndarjes për shkak të zgjerimit të rrjetit edhe në distriktet (lagjet) tjera të qytetit, në kuadër të projekteve që janë në vijim e sipër ose të planifikuara. Lidhur me rritjen e planifikuar të numrit të punëtorëve, duhet theksuar se, sipas informatave nga NP Termokos ende nuk janë plotësuar vendet e reja të punës si në departamentet ekzistuese ashtu edhe në departamentet e reja. Gjithashtu NP Termokos nuk ka ofruar ndonjë plan të rekrutimit të stafit të ri për plotësimin e vendeve të reja të punës.



- Vlerësimi – ZRRE, pa dashur të jap vlerësime për rritjen e konsiderueshme të numrit të punëtorëve të planifikuar me Rregulloren e re, që është kompetencë ekskluzive e Bordit të NP Termokos, thekson se shtimi i vendeve të reja të punës duhet të jetë një proces që reflekton shtimin e dukshëm të operimeve të ndërmarrjes, si dhe që konsideron efikasitetin e kostos dhe benefitet përkatëse.

Nga shqyrtimi i informatave të ofruara dhe Rregullores në fjalë vlerësohet se, sipas organizimit të ri, parashihet themelimi i 2 departamenteve të reja (secili me nga 12 pozita) të cilat ende nuk janë plotësuar – pra nuk është rekrutuar stafi përkatës, ashtu siç nuk janë plotësuar edhe pozitat tjera të planifikuara me organogramin e ri. Duke marr parasysh këto fakte dhe konsideruar se plotësimi i vendeve të reja të punës është një proces që kërkon kohë për rekrutim të stafit profesional dhe që duhet të ndërmerret në përputhje me zgjerimin gradual të operimeve të ndërmarrjes, vlerëson se rritja e propozuar nuk është reale dhe lejon një rritje prej 10 % të kësaj kostoje krahasuar me lejimet për sezonin e kaluar 2021/2022; kjo rritje reflekton rekrutimin gradual të stafit në përputhje shtimin e operimeve të ndërmarrjes. Nga sa u tha më lartë me rrjedhimisht ZRRE lejon **Koston e personelit – ‘E ndryshme nga puna direkte’** në vlerë prej **886,478 €**.

- **Kostot e shitjes dhe tjera administrative**

- Kjo kosto është propozuar nga NQ Termokos në vlerë mjaft të madhe 442,750 €; nga detajimet e ofruara vërehet se nën këtë pozicion është përfshirë edhe nën-komponenta “Shpenzimet e tatimit në fitim” në vlerë 220,000 €.
- Vlerësimi – lidhur me këtë duhet të sqarojmë se fitimi, bazuar në metodologjinë tarifore, adresohet në Kthimin e Lejuar, i cili llogaritet bazuar në Bazën e Aseteve të Rregulluar me një normë kthim të arsyeshme sipas Mesatares së Ponderuar të Kostos së Kapitalit (WACC). Prandaj gjithashtu kjo nën-komponentë nuk mund të përfshihet në Kostot e shitjes dhe tjera administrative.
- Nga sa u tha më lartë, ZRRE ka zbritur vlerën 220,000 € të komponentës së lartpërmendur shuma e propozuar dhe vlera e lejuar për Kostot e shitjes dhe tjera administrative është **222,750 €**.

Nga më lartë rezulton se **Kostot Fikse** të pranura / lejuara nga ZRRE-ja, janë përcaktuar në vlerën **2,430,328€**.

- Total Kostot operative të lejuara për sezonin 2022/2023

Kostot operative të lejuara përbëhen nga shuma e kostove fikse dhe atyre variabël, dhe janë llogaritur sipas formulës së shënuar më poshtë:

$$\text{OC} = \text{Kostot Variabile} + \text{Kostot Fikse}$$

Nga formula llogariten:

Kostot operative të lejuara në vlerë prej 5,043,528 €



3.2 Përcaktimi i Bazës së Rregulluar të Aseteve (RAB)

Përcaktimi i RAB-it është komponenti kryesor për llogaritjen e Zhvlerësimit vjetor dhe Kthimit të lejuar në asete, që në fakt paraqet fitimin e lejuar nga aktiviteti afarist i rregulluar.

Baza e Rregulluar e Aseteve - RAB, në pajtim me shtojcën 2 të Rregullës për vendosjen e Çmimeve të Energjisë Termike llogaritet sipas formulës:

$$RAB_n^{përf.} = RAB_n^{fill.} + INV_n + WC_n - DEP_{n-1} - DIS_{n-1}$$

ku:

$RAB_n^{përf.}$ – paraqet asetet e planifikuara për sezonin 2022/23 ('n');

$RAB_n^{fill.}$ – Bazën e Rregulluar të Aseteve fillestarë, që faktikisht paraqet RAB-in përfundimtarë të realizuar në sezonin paraprak 2021/22 ('n-1');

INV_n – Investimet e reja të planifikuara dhe të aprovuara nga rregullatori për periudhën njëvjeçare që përfshinë sezonin e ngrohjes 2022/2023;

WC_n – Kapitali i mjaftueshëm punues për kompaninë që të kryejë aktivitetet e saj;

DEP_{n-1} – Zhvlerësimin e asetëve të realizuar në sezonin paraprak 2021/22 ('n-1'); dhe

DIS_{n-1} – Asetet e tjetërsuara në sezonin paraprak 2021/2022 ('n-1').

3.2.1 Përcaktimi i Bazës së Rregulluar të Aseteve Fillestarë ($RAB_n^{fill.}$)

$RAB_n^{fill.}$ paraqet bazën fillestare për përcaktimin e RAB-it të planifikuar për sezonin 'n' – 2022/23, e që, siç u theksua më lartë, faktikisht është RAB-i përfundimtarë i realizuar në sezonin paraprak 'n-1' – 2021/22.

Nga monitorimi i rregullt i realizimeve, ku kryesisht fokusi është në monitorimin e realizimit të investimeve në raport me ato të planifikuara (Raporti i Monitorimit të realizimeve për sezonin 2021/2022), janë konstatuar vlerat e realizuara prej nga llogaritet RAB përfundimtarë i realizuar në sezonin 'n-1' – 2021/22 në vlerë **50,947,199 €**, që njëkohësisht paraqet RAB-in fillestarë për sezonin 'n' -2022/23.

3.2.2 Përcaktimi i Investimeve të reja të lejuara

Lidhur me Investimet e reja të planifikuara për periudhën e shqyrtimit tarifar: tetor 2022 – tetor 2023, fillimisht duhet theksuar se këto investime kryesisht i përkasin rehabilitimit të rrjetit dhe nënstacioneve, si dhe zgjerimit të rrjetit dhe nënstacione të reja; NQ Termokos ka paraqitur vlerën totale të **investimeve të reja të planifikuara 26,776,921 €**; në këtë shumë janë përfshirë investimet nga donacionet dhe investimet me vetë-financim.

Investimet nga donacionet

Investimet në kuadër të projekteve të donatorëve ndërkombëtarë si KfW dhe MCC janë paraqitur në vlerë totale prej **20,787,921 €** – pra këto projekte planifikohen në pjesën më të madhe të financohen nga donacionet, ndërsa një shumë e vogël me vetëfinancim – detajet në vijim:



- **Projekti i KfW:** Rehabilitimi i rrjetit dhe nënstacioneve, si dhe zgjerim të rrjetit dhe nënstacione termike të reja, është projekt në vijim e sipër - ka filluar të realizohet në vitin 2021; ky projekt përfshinë këto komponente:
 - 1) Rehabilitimi / modernizimi i 235 nënstacioneve ekzistuese, instalimi i 333 nënstacioneve të reja, instalimi i rezervuarëve të ngrohjes me kapacitet $2 \times 400 \text{ m}^3$, rinovimi dhe zgjerimi i sistemit të pompave qarkulluese të rrjetit, rehabilitimi i sistemit të mbajtjes së presionit në rrjetin primar të shpërndarjes dhe instalimi i SCADA-s; vlera kontaktuese 7,784,573 €.
 - 2) Rehabilitim i rrjetit në gjatësi tubacioni 12,358 m, zgjerimi i rrjetit në gjatësi tubacioni 23,524m, dhe dendësim i rrjetit me gjatësi tubacioni prej 5,958m; vlera kontraktuese 6,392,410 € tubacion Zgjerim i rrjetit dhe nënstacione të reja termike;

Për komponentet e latë-përshkruara janë dhënë detaje paraprake, ku duhet përmendur se aktualisht të dy komponentët janë në realizim e sipër – konkretisht realizimi i komponentës '1' ka filluar në maj 2022 dhe pritet të përfundoj në dhjetor 2023, ndërsa komponenta '2' ka filluar të realizohet maj 2021 dhe pritet të përfundoj në dhjetor 2022.

Duke marrë parasysh realizimet në periudhën e kaluar dhe planin dinamik të implementimit të projektit, NQ Termokos ka planifikuar që gjatë kësaj periudhe të shqyrtimit tarifor të realizohen punimet në vlerë prej **7,382,071 €**.

- **Projekti i MCC:** Instalimi i matësve të energjisë termike - Ky projekt ishte paraparë të jetë në vlerë prej 10.9 mil \$, si donacion nga MCC – SHBA; megjithatë kontrata për blerjen dhe instalimin e pajisjeve e dhënë në prill të këtij viti është në vlerën 6,905,850 €.

Ky projekt do përfshij instalimin e matësve të energjisë termike dhe valvulave termostatike në rreth 300 ndërtesa të banimit kolektiv brenda zonës së shërbimit të NQ Termokos respektivisht rreth 14,000 konsumatorë shtëpiak dhe komercial; konkretisht projekti në fjalë përmban këto komponente:

- Instalimin e rreth 51,000 alokatorëve të nxehtësisë dhe rreth 4,300 matësve individual të energjisë termike;
- Instalimin e 70,000 valvulave termostatike në radiatorët e konsumatorëve (apartamenteve dhe njërive komerciale), si dhe instalimin e pompave qarkulluese në një numër të kufizuar të nënstacioneve termike;
- Zhvillimin e softuerit për faturim dhe lexim të konsumit të energjisë termike;
- Asistencë në përmirësimin e shërbimeve të faturimit bazuar në konsumin e matur.

Bazuar në planin e implementimit të projektit, për këtë periudhë të shqyrtimit tarifor, NQ Termokos paraqitur tërë vlerën kontraktuale – pra **6,905,850 €**.

- **Projekti i KfW 'Solar4Kosova':** Projekt i iniciuar në kuadër të bashkëpunimit të Qeverisë sonë me KfW dhe BERZH, për prodhimin e energjisë termike nga energjia diellore, në vlerë të parashikuar të investimit prej rreth 65 mil. €. Ky projekt është në fazën e studimit të fizibilitetit, përderisa NQ Termokos, për periudhën e shqyrtimit tarifor 2022/'23, ka paraqitur vlerën e planifikuar të realizimit në vlerë prej **5 mil.€** që i dedikohet për punët përgatitore dhe projektuese.
- **Projekti EU-EIB** për dyfishimin e kapaciteteve të ekstraktimit të energjisë termike nga sistemi i kogjenerimit: Ky projekt është në fazën fillestare studimore në kuadër të IPA-s mbështetur nga EU dhe EIB (Banka Investive Evropiane në bashkëpunim dhe bashkëfinancim me Komunën e Prishtinës



dhe NQ Termokos; vlera totale e investimit parashihet të jetë rreth 25 mil. €. Për periudhën e shqyrtimit tarifar 2022/'23, NQ Termokos ka paraqitur vlerën prej **1.5 mil. €** që planifikohet të realizohet kryesisht për hartimin e studimeve

Investimet me vet-financim

Siç u përmend më lartë, NQ Termokos planifikon edhe investime me financim vetanak, ku ka paraqitur investime me vetëfinancim në vlerë totale prej **5,989,000 €**; nga këto investime vetanake një pjesë janë bashkëfinancim në kuadër të projekteve investuese të lartpërmendura nga donatorët ndërsa pjesa tjetër janë investime individuale. Investimet me vet-financim janë ndarë sipas njësive funksionale të ndërmarrjes në prodhim, shpërndarje dhe investimet e përbashkëta ku janë përfshirë edhe bashkëfinancimi në projektet e donatorëve – detajet në vijim:

- **Prodhimi** – Stabilimentet e ngrohtores dhe të ko-gjenerimit të planifikuara në vlerë totale 1,598,500 € për periudhën 2022/'23. Lidhur me këtë duhet theksuar se, në planin zhvillimor këto investime në prodhim janë paraqitur për periudhën 2022 – 2024 në vlerë totale 1,450,000 €. Në planifikimet e investimeve në prodhim janë përfshirë pajisjet e stabilimenteve të ngrohtores dhe Stacioneve të ekstraktimit dhe pranimit të energjisë termike (HES dhe HRC – pjesë përbërëse e sistemit të ko-gjenerimit). Këtu veçanërisht duhet theksuar se janë paraparë edhe rehabilitimi i 2 kaldajave me mazut në vlerë totale 750,000 €.
- **Shpërndarja** - Rehabilitim të rrjetit dhe pajisjeve përkatëse në vlerë prej 200,500 €;
- **Administrata dhe shërbimet e përbashkëta** – në vlerë totale 1,190,000 € ku hyjnë: Ndërtimi i Ndërtesës së Drejtorisë dhe Administratës në vlerë prej 1,060,000 €; dhe Pajisje kompjuterike dhe program kompjuterike në vlerë 130,000 €.
- **Bashkëfinancimi në projektet e donatorëve** në vlerë totale 3,000,000 €, ku hyjnë: Bashkëfinancimi për projektin e KfW në vlerë 2,500,000 € dhe bashkëfinancimi në projektin e EU-EIB në vlerë 500,000 €.

Përmbledhje e vlerësimeve të ZRRE-së për Investimet e reja të lejuara

Investimet nga donacionet

ZRRE ka përcjellur në vazhdimësi zhvillimin e këtyre projekteve investive dhe në kuadër të bashkëpunimit me palët e kyçura në këto projekte është informuar saktësisht për detajet e këtyre projekteve. Duhet theksuar se të gjitha projektet e paraqitura janë të përfshira gjithashtu në Planin Zhvillimorë dhjetë-vjeçar 2022 – 2031 të NQ Termokos, i cili është aprovuar nga ZRRE.

Një numër i këtyre projekteve posaçërisht të projekteve nga donatorët ka kohëzgjatjen mbi një vit, kështu që ka qenë e nevojshme vlerësimi i punimeve që planifikohen të realizohen brenda periudhës së shqyrtimit tarifar, që vlerësohet se kryesisht ka qenë i bazuar në planet dinamike të realizimit të këtyre projekteve. Lidhur me këtë duhet përmendur se këto dy projekte (i KfW dhe MCC) kanë qenë të propozuara dhe të lejuara në shqyrtimin e kaluar tarifar për sezonin 2021 – '22 në vlerat: 5.5 mil € respektivisht 1.5 mil €. Gjatë monitorimit të rregullt të realizimit të investimeve në sezonin 2021/'22 është konstatuar se niveli i realizimit të investimit të projektit të KfW ka qenë i plotë mbi 95%, përderisa investimi i projektit të MCC nuk është realizuar fare kryesisht për shkak të vonesave në procesin e tenderimit për përzgjedhjen e kontraktorëve për kryerjen e punimeve.

Konkretisht:



- **Projekti i KfW** – të dy komponentët e lartë-përshkruara janë në realizim e sipër dhe përgjithësisht ecuria e projektit vijon sipas planit pa ndonjë pengesë domethënëse që do të ndikonte në implementim. Vlera e realizimit e planifikuar për periudhën e shqyrtimit tarifar 2022/'23 reflekton realizimin e investimeve në periudhën e kaluar dhe planin e implementimit për ekzekutimin e punimeve në periudhën vijuese. Rrjedhimisht ZRRE vlerëson se shuma e paraqitur nga NQ Termokos është e bazuar në planifikim realist dhe pranon investimin e planifikuar për periudhën e shqyrtimit tarifar në vlerë prej **7,382,071 €**.
- **Projekti i MCC** - Sa i përket këtij projekti fillimisht duhet theksuar se kontrata për blerjen e pajisjeve dhe ekzekutimin e instalimeve është dhënë në prill të këtij viti, që në muajt vijues është pasuar me aktivitetet përgatitore e logjistike për të filluar punimet instaluese tek në këtë shtator. Vlerësohet se fillimi i sezonës ngrohëse do të paraqet një rrethanë penguese për instalimin e pajisjeve veçanërisht instalimi i valvulave termostatike në radiatorë dhe pompave qarkulluese në nënstacione, që do të ndikoj në shtyrje të punimeve. Për sa i përket çështjes së pronësisë së këtyre aseteve duhet theksuar se, për pajisjet matëse ekziston përcaktimi ligjor i obligimit për instalim dhe të drejtës së pronësisë së ndërmarrjes në këto pajisje. Ndërsa valvolat termostatike konsiderohen si asete të konsumatorëve, e që paraqesin një pjesë të konsiderueshme të aseteve të planifikuara për investim. Bazuar në këto vlerësime ZRRE për këtë projekt pranon vlerën e investimit prej **4,143,510 €**, duke theksuar se azhurnimet – korrigjimet do të bëhen sipas realizimeve të konstatuara të investimit dhe regjistrimit faktik të këtyre aseteve në listën e aseteve të ndërmarrjes.
- **Projekti i KfW 'Solar4Kosova'** – Duke qenë se ky projekt është në fazën fillestare studimore vlerësohet se planifikimi i realizimit të investimit për këtë projekt në periudhën e shqyrtimit tarifar nuk pasqyron kohëzgjatjen e zakonshme që nevojitet për përfundimin e fazës studimore dhe të zhvillimit të projektit. Gjithashtu dedikimi i mjeteve për investim i përket punëve përgatitore dhe projektuese që nuk konsiderohen detyrimisht investim specifik në asete. Bazuar në këto vlerësime ZRRE për këtë periudhë nuk pranon vlerën e paraqitur për këtë projekt investiv.
- **Projekti EU-EIB** për dyfishimin e kapaciteteve të ekstraktimit të energjisë termike nga sistemi i kogjenerimit – gjithashtu ky projekt është në fazën fillestare studimore dhe vlerësohet si jorealit planifikimi i ndërmarrjes duke marrë parasysh kohëzgjatjen e zakonshme për përgatitjen e studimit. Po ashtu vlera e paraqitur dedikohet ekskluzivisht për hartimin e studimit preliminar. Prandaj ZRRE për këtë periudhë të shqyrtimit tarifar nuk e pranon vlerën e paraqitur për këtë projekt investiv.

Nga sa është përshkruar më lartë **Investimet e reja të lejuara nga donacionet** për periudhën e shqyrtimit tarifar (tetor 2022 – tetor 2023) janë në vlerën totale **11,525,581€**.

Investimet e reja me vetë-financim

Fillimisht duhet theksuar se investimet e paraqitura nga NQ Termokos kryesisht janë në përputhje me planin zhvillimor dhjetë-vjeçar me disa shmangie në afatet kohore dhe në vlerat respektive. Gjithashtu duhet përmendur faktin se gjatë monitorimit të realizimit të investimeve për periudhën e kaluar, ZRRE ka konstatuar se realizimi i investimeve me vetëfinancim ka qenë mjaft i vogël 48.6%. Megjithatë shumica e investimeve të planifikuara kanë të bëjnë kryesisht me përmirësimin e vazhdueshëm të operimeve dhe furnizimit të qëndrueshëm me përjashtim të disa projekteve investive. Konkretisht vlerësimet si në vijim:

Investimet në Stabilimentet e prodhimit të energjisë termike:



- Vlera totale e investimeve në stabilimentet e prodhimit të energjisë termike – stabilimenteve të ko-gjenerimit dhe stabilimenteve të ngrohtores – tejkalon vlerën investimeve përkatëse në Planin zhvillimorë, e gjithashtu afatet e realizimit nuk përputhen.
- Investimet e planifikuara në stabilimentet e prodhimit të energjisë termike gjegjësisht në stabilimentet e ko-gjenerimit – HES dhe HRS, janë në kuadër të investimeve të rregullta për të ruajtur nivelin e operimit të ko-gjenerimit dhe siguruar furnizimi cilësor me energji termike.
- Investimet në kaldajat me mazut vlerësohet në këtë fazë të jenë planifikim joreal për shkak të faktit këto stabilimente janë në proces të marrjes së lejes mjedisore dhe për këtë arsye ZRRE ende nuk ka mundur të pajis ndërmarrjen me licencë për aktivitetin e prodhimit të energjisë termike nga këto impiante. ZRRE vlerëson se në këtë fazë janë të domosdoshme vetëm investimet të ndërlidhura me plotësimin e kushteve mjedisore.

Bazuar në këto vlerësime pranohet investimet në stabilimentet e prodhimit të energjisë termike në vlerën **810,000€**.

Investimet në rrjetin e shpërndarjes:

Investimet e planifikuara në rrjetin e shpërndarjes përfshijnë rehabilitimin e rrjetit – ku specifikisht hyjnë tubacionet dhe pajisjet përcjellëse si pompat qarkulluese për nënstacione, valvolat rregulluese matësit e energjisë termike etj. Vlerësohet se këto investime janë të nevojshme për të siguruar operim të sigurt dhe përmirësim të shërbimeve. Si të tilla investimet në rrjetin e shpërndarjes pranohen plotësisht në vlerën e paraqitur prej **200,500 €**.

Investimet në administratë dhe shërbimet e përbashkëta:

- Në Investimet e reja me vetëfinansim, ndër tjera, është planifikuar edhe ndërtimi i ndërtesës të zyrës qendrore administrative të NQ Termokos. Vlera e paraqitur e këtij investimi është 1,000,000€ për ekzekutimin e punimeve dhe 60,000 € për mbikëqyrjen e ekzekutimit të punimeve. Lidhur me këtë investim duhet theksuar se fillimisht për ndërtimin e objektit është paraqitur shuma prej 530,000 € dhe mandej me hartimin e projektit detal ka ndërruar koncepti i ndërtimit të objektit duke rritur dukshëm përmasat e objektit dhe etazhitetin, që natyrisht ka rezultuar me një vlerë dukshëm më të madhe se vlera fillestare e paraparë (2,200,000 €). ZRRE dëshiron të theksoj se ndryshimet përkatëse të investimeve paraprakisht të aprovuara duhet të jenë mirë të arsyetuara dhe të argumentuara. Sa i përket realizimit të këtij investimi duhet thënë se, në shqyrtimin tarifor për sezonin 2019/2020, ZRRE ka pranuar investimin për ndërtimin e objektit në shumën 530,000, prej së cilës shumë janë realizuar vetëm 67,980 € (12.83%) për hartimin e Studimit të Fizibilitetit: Vlerësim i situacionit dhe objekteve të NP"Termokos"sh.a. dhe hartimin e projektit detal ndërtimor. Ndërsa në shqyrtimin për sezonet e kaluara 2020/'21 dhe 2021/22 është lejuar vlera prej 482,000 €, e cila vlerë gjatë këtyre periudhave nuk është realizuar fare për shkak të vonesave në procesin e tenderimit. Duke marrë parasysh sa u tha më lartë, ZRRE vendosë që shumën e lejuar të investimit në shqyrtimin e kaluar prej 482,000 € ta bartë në shqyrtimin aktual tarifor për sezonin 2022/2023. Rrjedhimisht për këtë periudhë njëvjeçare të shqyrtimit tarifor, lejon vlerën e investimit për ndërtimin e objektit të ri prej **482,000€**.
- Në kuadër të investimeve të reja me pajisje të teknologjisë informative ZRRE pranon shumën e propozuar prej **38,000 €**.

Duke ju referuar këtyre vlerësimeve ZRRE pranon vlerën prej **510,000 €** për investimet në administratë dhe shërbimet e përbashkëta.



Bashkëfinancimi në projektet e donatorëve:

ZRRE vlerëson se shuma e paraqitur nga NQ Termokos nuk pasqyron planifikimet përkatëse të implementimit për projektet e donatorëve dhe pranon shumën prej **1,200,000 €** si bashkëfinancim për projektin e KfW: Rehabilitim i rrjetit e nënstacioneve dhe zgjerimi i rrjetit e nënstacione të reja.

Nga sa është përshkruar më lartë **Investimet e reja të lejuara me vetëfinancim** për periudhën e shqyrtimit tarifar (tetor 2022 – tetor 2023) janë në vlerën totale **2,730,500€**.

Vlera e përgjithshme e investimeve të reja të lejuara dhe ndarja sipas mënyrës së financimit:

Bazuar në vlerësimet e paraqitura më lartë ZRRE pranon gjegjësisht lejon Investimet e reja të planifikuara për periudhën e shqyrtimit tarifar (tetor 2022 – tetor 2023) në vlerë totale prej **14,256,081€**.

Duke ju referuar detajeve të financimit të përshkruara më lartë ndarja e Investimeve të reja të lejuara sipas mënyrës së financimit është si më poshtë:

- (Investimet e reja të lejuara)_{DONACION} = 11,525,581 €; dhe
- (Investimet e reja të lejuara)_{VETFINANC.} = 2,730,500 €.

3.2.3 Përcaktimi i Kapitalit Punues

Sipas dispozitave përkatëse të Rregullës për Vendosjen e Çmimeve të Energjisë Termike – Shtojca 2, kapitali punues zakonisht përcaktohet për të lejuara mjete monetare qarkulluese për një periudhë jo më të gjatë se një muaj respektivisht vlerën e të hyrave mesatare mujore. Rrjedhimisht, ZRRE përcakton raportin 1/12 në të hyrat nga shitja e ngrohjes të realizuara në sezonin e kaluar 2021/2022 – 7,487,083 €, dhe lejon **kapitalin punues** në vlerën **623,924 €**.

3.2.4 Zhvlerësimi Vjetorë i Aseteve - realizuar në sezonin 2021/22 ('n-1')

Zhvlerësimi vjetorë i realizuar në sezonin 'n-1' – 2021/22 llogaritet duke u bazuar në Bazën e Aseteve të Rregulluar (RAB) të realizuar në atë sezonë dhe mesataren e ponderuar të normës së zhvlerësimit; më konkretisht, nga Vlera e RAB të realizuar në 2021/22 (50,947,199 €) zbritet vlera e kapitalit punues të realizuar (601,022 €), dhe shuma e fituar (50,346,177 €) shumëzohet me mesataren e ponderuar të normës së zhvlerësimit (3.29%). Pra nga kjo llogaritet **Zhvlerësimi vjetor i realizuar në sezonin 2021/22** në vlerën **1,655,355 €**.

3.2.5 Tjetërsimet

Me tjetërsim nënkuptohen asetet që ndërmarrja e rregulluar i ka hequr nga përdorimi – asetet që janë dëmtuar në atë masë sa që nuk mund të riparohen dhe të përdoren përsëri, asetet që eventualisht janë shitur/huazuar (kur janë vlerësuar të papërdorshme) etj.; Sipas formulës së dhënë në fillim të kapitullit 3.2, vlera e asetëve të tjetërsuara është e zbritshme (minusohet). Duke qenë se në këtë shqyrtim tarifar nuk është raportuar ndonjë tjetërsim i asetëve, vlera për tjetërsimet është 0€.

Përmbledhje e përcaktimit të RAB-it dhe RAB_f

Në tabelën vijuese paraqiten të përmbledhura komponentët përbërës dhe vlerat respektive të Bazës së Rregulluar të Asetëve (RAB) dhe Bazës së Rregulluar të Asetëve të vetëfinancuara (RAB_f).



Tabela 2: RAB dhe komponentët e tij - NQ TERMOKOS sezoni i ngrohjes 2022/2023

Baza e Rregulluar e Aseteve (RAB) - NQ TERMOKOS Sezoni i ngrohjes 2022-2023		Lejuar nga ZRRE [€]
3.2.1	Baza e Rregulluar e Aseteve fillestarë ($RAB_n^{fill.}$)	50,947,199
3.2.2	Investimet e Reja (INV_n)	14,256,081
3.2.3	Kapitali Punues (WC_n)	623,924
3.2.4	Zhvlerësimi Vjetorë i Aseteve – realizuar në sezonin 2021/22 (DEP_{n-1})	-1,655,355
3.2.5	Tjetërsimet e asetëve – në sezonin 2021/22 (DIS_{n-1})	0
Baza e Rregulluar e Aseteve (RAB)		64,171,849

Lidhur me Bazën e Rregulluar të Aseteve të vetëfinancuara (RAB_f) duhet theksuar se vlejnë të njëjtat formulime si për RAB-in e përgjithshëm, porse këtu merren vlerat e asetëve/investimeve të vetëfinancuara; detajet në tabelën e mëposhtme:

Tabela 3: RAB_f dhe komponentët e tij - NQ TERMOKOS sezoni i ngrohjes 2022/2023

Baza e Rregulluar e Aseteve e vetëfinancuar (RAB_f)- NQ TERMOKOS Sezoni i ngrohjes 2022-2023		Lejuar nga ZRRE [€]
3.2.1	Baza e Rregulluar e Aseteve të vetëfinancuara - fillestarë ($RAB_{f-n}^{fill.}$)	10,951,432
3.2.2	Investimet e Reja (të vetëfinancuara - pa donacione) (INV_{f-n})	2,730,500
3.2.3	Kapitali Punues (WC_n)	623,924
3.2.4	Zhvlerësimi Vjetorë i Aseteve të vetëfinancuara – realizuar në sezonin 2021/22 (DEP_{f-n-1})	-295,726
3.2.5	Tjetërsimet e asetëve të vetëfinancuara - në sezonin 2021/22 (DIS_{n-1})	0
Baza e Rregulluar e Aseteve e vetëfinancuar (RAB_f)		14,010,130

3.3 Vlerësimi dhe Përcaktimi i Zhvlerësimit Vjetor për sezonin 2022/2023

Përcaktimi i Zhvlerësimit vjetor për sezonin 2022/23 ('n') bazohet në vlerën e RAB-it total të përcaktuar në tabelën '2' (kapitulli '3.2') dhe në mesataren e ponderuar të normës së zhvlerësimit sipas kategorizimit të asetëve, të paraqitur në tabelë e mëposhtme '4'. Në tabelën 4 është dhënë në mënyrë të përmblendhur kategorizimi i RAB-it sipas kategorive të asetëve, jetëgjatësia respektive gjegjësisht norma e zhvlerësimit për secilën kategori të asetëve, si dhe norma mesatare e ponderuar e zhvlerësimit.



Tabela 4: Kategorizimi i Aseteve (RAB) dhe norma mesatare e ponderuar e zhvlerësimit

Normat e Zhvlers. / Mesat. e Ponder. E Normës së Zhvlers. - Invest. e Reja			
Toka	Jetëgjat. E asetit	Vitet	N/A
	Norma e Zhvlerësimit	%	0
	Vlera Investimit	Euro	0
Ndërtesat	Jetëgjat. E asetit	Vitet	35
	Norma e Zhvlerësimit	%	2.86%
	Vlera Investimit	Euro	0
Stabilimentet, pajisjet dhe instalimet elektro-mekanike	Jetëgjat. E asetit	Vitet	25
	Norma e Zhvlerësimit	%	4.00%
	Vlera Investimit	Euro	0
Rrjeti - Tubacionet, fittingjet dhe pajisjet përbërëse	Jetëgjat. E asetit	Vitet	35
	Norma e Zhvlerësimit	%	2.86%
	Vlera Investimit	Euro	14,256,081
Pajisjet TI, instrumentet e sist. Kontroll., dhe invent. imët i zyrës	Jetëgjat. E asetit	Vitet	5
	Norma e Zhvlerësimit	%	20.00%
	Vlera Investimit	Euro	0
Total Investimet e Reja	Jetëgjat. E asetit	Vitet	N/A
	Mesat. Pond. Normës Zhvlers.	%	2.86%
Mesat. Pond. Normës Zhvlers. (Asetet Operative Ekzist + Investimet e Reja)		%	3.22%

Siç vërehet nga tabela më lartë norma mesatare e ponderuar e zhvlerësimit (NZH_{MP}) është llogaritur 3.22%. Bazuar në vlerën totale të (RAB-it minus Kapitali punues) dhe Normën mesatare të ponderuar të zhvlerësimit, llogaritet Zhvlerësimi vjetor i lejuar, si në vijim:

$$\text{Zhvlerësimi vjetor i lejuar (DEP}_n\text{)} = (\text{Total RAB} - \text{WC}_n) * NZH_{MP} = 63,547,925 \text{ €} * 3.22 \% = \mathbf{2,043,471\text{€}}$$

3.4 Përcaktimi i Kthimit të Lejuar në RAB (Fitimi i Lejuar)

Siç u përmend më parë, llogaritja/përcaktimi i Kthimit të lejuar llogaritet bazuar në Bazën e Rregulluar të Aseteve të vetëfinancuara RAB_f) dhe Normën e kthimit (RoR), pra përfshin dy komponentët në vijim:

- Përcaktimin (vendosjen) e Bazës së Rregulluar të Aseteve të vetëfinancuar (RAB_f); dhe
- Llogaritjen e Normës së Kthimit të lejuar (RoR), të përcaktuar në vlerën e WACC-ut.

Komponenta e parë - RAB_f është llogaritur në kapitullin 3.2 – tabela ‘3’, ndërsa llogaritja e komponentës së dytë – RoR përcaktohet në kapitullin vijues:

3.4.1 Llogaritja e Normës së Kthimit (RoR) të Lejuar

Objekti i Normës së kthimit të arsyeshme (RoR) në Bazën e rregulluar të asetëve (RAB), është që të garantoj ndërmarrjet e ngrohjes qendrore për një fitim që lejon të vazhdohet me investimet në asete, në mënyrë që të mund ti rehabilitoj dhe ti zgjeroj ato.

Një RoR i arsyeshëm konsiderohet të jetë norma e “Mesatares së Ponderuar të Kostos së Kapitalit” (WACC), që llogaritet në komponentët e bazës së kapitalit, duke marrë parasysh ponderimet e shumave të këtyre komponentëve të kapitalit. Me fjalë tjera, WACC-u është shuma e mesatares së ponderuar të kostos së ekuitetit dhe kostos së borxhit.



Për koston e ekuitetit, ZRRE-ja ndjek metodologjinë e njohur ndërkombëtare të quajtur “Modeli i Çmimit të Kapitalit të Aseteve” (CAPM). CAPM shpreh koston e pritur të ekuitetit si një normë pa rrezik (r_f) plus premiumin e rrezikut të ekuitetit (ERP). Ne mund ta definojmë ERP si ndryshimin mes rrezikut të tregut të ekuitetit – d.m.th. kthimi i pritur nga tregu i zhvilluar mirë – dhe normën e kthimit pa rrezik, e që shprehet me formulën e paraqitur më poshtë:

$$\text{ERP} = (r_m - r_f)$$

Norma e ERP varet nga rreziku i investimit në një treg të një vendi të veçantë.

Vlera e WACC-ut para tatimeve mund të llogaritet sipas formulës në vijim:

$$\text{WACC}_{\text{pre-tax}} = [(D/V) * k_d] + [(E/V) * k_e]$$

ku:

D/V	Raporti i borxhit ndaj totalit të bazës së kapitalit (si përqindje)
E/V	Raporti i ekuitetit ndaj totalit të bazës së kapitalit (si përqindje)
V	Totali i bazës së kapitalit, që është shuma e ekuitetit dhe borxhit
k_d	Kostoja e Borxhit
k_e	Kostoja e Ekuitetit

Kostoja e borxhit (k_d) është zotim kontraktual dhe është norma interesit që ndërmarrja paguan në huatë (kreditë) aktuale.

Kostoja e ekuitetit (k_e) llogaritet si në vijim:

$$k_e = r_f + \beta_e * (r_m - r_f)$$

ku:

r_f	Norma pa rrezik dhe nxirret nga vlerësimet për kthimin në obligacionet (“bondet”) e qeverisë
β_e	“Beta”: masa e rrezikut për kompaninë përkatëse
(r_m - r_f)	Premiumi i rrezikut të tregut të ekuitetit minus norma e kthimit pa rrezik

“Premiumi i rrezikut” është përcaktuar nga “beta” dhe nga premiumi i rrezikut të pritur të një tregu, e që investitorët e kërkojnë nga tregu si tërësi. Faktori “beta” matë pa-parashikueshmërinë e kthimit të një kompanie në relacion me tregun e mallrave (aksioneve) si tërësi.

Më poshtë ne vlerësojmë / llogarisim koston e borxhit dhe koston e ekuitetit për ndërmarrjet e ngrohjes qendrore në Kosovë, për të ardhur tek WACC para tatimeve.

Kostoja e Borxhit

Për këtë sezon të ngrohjes dhe sezonet vijuese, ZRRE-ja ka vendosur që raporti D/V në vlerën 60/100 (60% borxh dhe 40% ekuitet). Ky raport 60% duhet të përdoret në vlerësimet / llogaritjet e WACC-ut



komercial para tatimeve për sezonin e ngrohjes 2022/2023, si dhe për sezonet vijuese, nëse nuk vërehen ndryshime domethënëse.

Aktualisht NQ Termokos ka huan nga KfW me normë interesi 8.79% për investimet në projektin e kogjenerimit. Lidhur më këtë duhet theksuar se pjesa më e madhe e investimeve të projektit të kogjenerimit ka qenë donacione (nga Qeveria Gjermane, Komisioni Evropian dhe nga Institucionet vendore qendrore dhe lokale); përderisa shuma prej 5,000,000 € është kredi nga KfW me normë interesi vjetor prej 8.97 % dhe afat kthimi 11 vjet. Rrjedhimisht kostoja e borxhit do të reflekton kredinë aktuale dhe fiksohet në vlerën **8.79 %**

Pra Kostoja e borxhit është:

$$k_d = 8.79 \%$$

Kostoja e Ekuitetit

Kostoja e ekuitetit paraqitet me formulën më poshtë:

$$k_e = r_f + \beta_e * (r_m - r_f)$$

ku:

$$(r_m - r_f) = \text{ERP} - \text{Premiumi i Rrezikut në Ekuitet}$$

Norma pa Rrezik ("Risk Free Rate - r_f) aktualisht, bazuar në trendet financiare vendore dhe ndërkombëtare të obligacioneve qeveritare (bonove të thesarit) vlerësohet në rangun prej 1.1 deri 3.0%. Kufiri i ulët përfaqëson nivelin e interesave për bonot e thesarit afatgjatë të Kosovës përderisa kufiri i lartë përfaqëson mesataren 10 vjeçare interesave nga bonot e thesarit të Hungarisë – që përfaqëson emetuesin më të rrezikshëm të borxhit të tregtuar afatgjatë në mesin e krahasuesve rajonal. Bazuar në këtë ZRRE e fikson **Normën pa Rrezik** në vlerën **2.3 %**.

Vendimet e fundit të autoriteteve rregullative e vlerësojnë premiumin e rrezikut në ekuitet në rangun prej 3.5 gjer në 5%. Për shkak se NQ Termokos është ndërmarrje publike konsiderohet se rreziku në ekuitet është minimal dhe rrjedhimisht përvetësohet që vlera e **ERP-së të jetë e barabartë me 4.5%**.

Beta mesatare e aseteve për rrjetet e energjisë elektrike në BE dhe për ndërmarrjet e integruara është 0.42 e krahasuar me 0.54 - 0.63 për ndërmarrjet që kanë vetëm gjenerimin dhe furnizimin në BE dhe SHBA. Për shkak se industria e ngrohjes qendrore në Kosovë është e vogël, duket e arsyeshme që të supozojmë se rritja e kërkesës – që është faktori kryesor për rritjen e të ardhurave – do të jetë më e pa-parashikueshme se sa rritja e GDP – që është faktori kryesor për rritjen e tregut të mallrave dhe aksioneve – se sa në vendet e mëdha dhe të zhvilluara. Shtimi i një konsumatori të vetëm të madh në ngrohjen qendrore do të thotë rritjen e kërkesës për ngrohje qendrore në krahasim me kërkesën e mëparshme, përderisa ndikim në GDP mund të jetë shumë më i vogël. Në mënyrë që ta marrin në konsideratë natyrën më të pa-parashikueshme të të ardhurave të ndërmarrjeve të ngrohjes qendrore në krahasim me rritjen e GDP, ne vlerësojmë që kostoja e ekuitetit të jetë më e lartë se sa mesatarja e vendosur nga rregullatorët e BE-së, dhe ne konsiderojmë se " β_e " e arsyeshme për ndërmarrjet e ngrohjes qendrore në Kosovë të jetë **$\beta_e = 1$** .

Kostoja e ekuitetit pas tatimeve është si në vijim:



$$k_{e \text{ post tax}} = 2.3\% + (1 * 4.5 \%) = 6.80\%$$

Kostoja e ekuitetit para tatimeve gjendet duke shumëzuar rezultatin më lartë të kostos së ekuitetit pas tatimeve me relacionin që e konsideron tatimin ("tax wedge") si më poshtë:

$$\text{'Tax wedge'} = 1/(1-t)$$

ku:

t Shkalla e tatimit në fitimin e kompanive

Tatimi në fitim (t) në Kosovë është 10% dhe relacioni që e konsideron tatimin ("tax wedge") është:

$$1/(1-0.10) = 1.11$$

Kostoja e ekuitetit para tatimeve është:

$$k_{e \text{ pre-tax}} = 6.80\% * 1.11 = 7.55 \%$$

Si rrjedhim i llogarive më lartë llogaritet WACC-u para tatimeve – i rrumbullakuar në dy decimale – si më poshtë:

$$WACC_{\text{pre-tax}} = [8.79\% * 0.6] + [7.55\% * 0.4] = 8.30\%$$

Llogaritja e Kthimit të Lejuar në RABf për NQ Termokos

Bazuar në $WACC_{\text{pre-tax}}$ e llogaritur prej 8.30% në 3.4.1, llogaritet Kthimi i lejuar apo Profiti i lejuar për NQ Termokos, sipas formulës më poshtë:

$$RET = RoR \times RAB_f$$

Pra Kthimi i lejuar në RAB_f është i barabartë me $14,010,130\text{€} * 8.30\% = 1,162,311 \text{€}$.

Tabela 5: Kthimi i Lejuar (Profiti i Lejuar) në RAB_f për sezonin e ngrohjes 2022/2023

Kthimi i Lejuar në RAB_f për NQ TERMOKOS		Lejuar nga ZRRE [€]
RABf	Baza e Rregulluar e Aseteve - vetëfinancuar	14,010,130
RoR	Norma e Kthimit në vlerën e WACC	8.30%
	Kthimi i Lejuar në RAB_f	1,162,311



3.5 Përcaktimi i Kostos së Humbjeve në Rrjet

Kostoja e lejuar e humbjeve të rrjetit shërben për të mbuluar kostot që i shkaktohen ndërmarrjes për shkak të humbjeve të energjisë termike gjatë transportit dhe shpërndarjes. Në përputhje me Shtojcën 1 të Rregullës për Vendosjen e Çmimeve të Energjisë Termike kjo kosto llogaritet si herësi në mes të humbjeve sasiore të rrjetit dhe prodhimit të energjisë termike që hyn në rrjet (niveli në përqindje i humbjeve të tërësishme në rrjet), kjo e shumëzuar me koston e përgjithshme variable të prodhimit.

Nga sa u tha më lartë, bazuar në dhënat e paraqitura nga NQ Termokos dhe në vlerësimet e veta, ZRRE ka zhvilluar Bilancin e energjisë termike të NQ Termokos për sezonin 2022/2023, përmes së cilit ka përcaktuar humbjet sasiore të rrjetit **29,713 MWh** – që është shuma e humbjeve sasiore në rrjetin e transportit TC Kosova B – NQ Termokos (6,157 MWh) dhe humbjeve sasiore në rrjetin e shpërndarjes (23,556 MWh). Shprehur në përqindje, niveli i përgjithshëm i humbjeve në rrjet është 9.83% - niveli i humbjeve në rrjetin e transportit: 2.0% dhe niveli i humbjeve në rrjetin e shpërndarjes 7.83%. Gjithashtu nga Bilanci i energjisë termike është derivuar sasia e prodhimit (gjenerimit) neto dhe blerjeve neto të energjisë termike – në sasi totale 301,027 MWh.

Bazuar në vlerat më lartë dhe në koston variable operative (2,613,200 €) llogaritet **Kostoja e humbjeve në rrjet në vlerën 257,936 €**.

3.6 Përshtatja (Axhustimi)

Përshtatja (axhustimi) shërben për të korrigjuar ndryshimet eventuale mes planifikimeve të shqyrtimit tarifar për periudhën (sezonin) 'n-1' dhe realizimeve që faktikisht kanë ndodhur në atë periudhë (sezon) dhe ato ndryshime përfshihen (korrigjohen) në shqyrtimin e ardhshëm.

Konkretisht axhustimi përfshinë ndryshimin mes planifikimit dhe realizimit faktik të këtyre komponentëve: i) Të hyrave; Kostove Operative; Zhvlerësimit vjetorë; dhe kthimit në RAB_t.

Vlera totale e axhustimit për sezonin paraprak 2021/22 është llogaritur: **-15,635 €**. Pra kjo vlerë zbritet nga vlera e të Hyrave të lejuara për sezonin 2022/2023

3.7 Llogaritja e të Hyrave Maksimale të Lejuara - Përmbledhje

Të hyrat e lejuara totale janë llogaritur sipas formulës:

$$\text{MAR} = \text{OC} + \text{DEP} + \text{RTN} + \text{LOS} + / - \text{ADJ}$$

Fillimisht duhet theksuar se në llogaritjen e të Hyrave maksimale të lejuara merren Kostot operative të zbritura për koston e lejuar të humbjeve (kostot operative të ashtuquajtura neto në vlerë prej **4,785,593 €**)

Rrjedhimisht vlera e MAR është e barabartë me **8,233,676 €** siç paraqitet detajisht në tabelën 6.



Tabela 6: Të Hyrat e lejuara për NQ Termokos sezoni i ngrohjes 2022/2023

Të Hyrat e Lejuara NQ TERMOKOS për sezonin 2022/2023		Lejuar nga ZRRE [€]
OC	Kostot Operacionale të Lejuara (neto)	4,785,593
DEP	Zhvlerësimi Vjetor	2,043,471
RTN	Kthimi i Lejuar në RAB _f	1,162,311
LOS	Kostot e lejuara te humbjeve	257,936
ADJ	Axhustimi – ndryshimi mes lejimeve dhe realizimeve	-15,635
MAR	Të Hyrat Maksimale të Lejuara	8,233,676

Për të qenë në përputhshmëri me strukturën tarifore, që parasheh ndarjen në komponentën për kapacitetin termik (komponenti fiks) dhe në komponentën e sasisë së energjisë termike (komponenti variabil), ndarja e MAR-it bëhet sipas proporcionit: pjesa fikse 15% dhe pjesa variabile 85%. Rrjedhimisht ndarja e MAR-it në pjesën fikse dhe variabile për sezonin e ngrohjes 2020/2021 është si vijon:

Pjesa fikse e të Hyrave Maksimale të Lejuara (MAR_f) **1,235,051 €; dhe**
Pjesa variabile e të Hyrave të Lejuara (MAR_v) **6,998,625 €.**

4 Bilanci i Energjisë Termike

Bilanci i energjisë termike është një komponentë mjaft e rëndësishme në shqyrtimin tarifor sepse përcaktohen projeksionet për prodhimin/blerjet e energjisë termike, humbjet në rrjet dhe përfundimisht furnizimin e konsumatorëve. Për këtë arsye projeksionet në Bilanc janë me ndikim në planifikimin e kostove respektive, dhe rrjedhimisht me ndikim në përcaktimin e të Hyrave të lejuara dhe tarifave.

Në vijim në forma tabelare dhe grafike janë paraqitur të përmbledhur komponentët e Bilancit të energjisë termike për NQ Termokos për shqyrtimin tarifor të sezonit 2021/2022.

Tabela 7: Përmbledhje e Bilancit të energjisë termike

Balanca e Energjisë Termike - NQ Termokos sez. 2022/2023		Propozuar nga NQ Termokos	Lejuar nga ZRRE
Bruto Prodhimi i En. Term.	MWh	6,724	0
Bruto Blerjet e En. Term. (Hyrja në Rrjet. Transp.)	MWh	307,854	307,854
Neto Blerjet e En. Term. (Dalja nga Rrjet. Transp.)	MWh	301,697	301,697
Humbjet sasiore në Rrjetin e Transportit	MWh	6,157	6,157
Humbjet në përqindje në Rrjetin e Transportit	%	2.00%	2.00%
Bruto Prodhimi + Bruto Blerjet e En. Term.	MWh	314,578	307,854
Humbjet sasiore në Rrjet. Transp. + Konsumi vetanak	MWh	6,827	6,827
Neto Prodhimi + Neto Blerjet e En. Term. (Hyrja në Rrjet. Shpërnd.)	MWh	307,751	301,027
Humbjet sasiore në Rrjetin e Shpërndarjes	MWh	24,082	23,556
Humbjet në përqindje në Rrjetin e Shpërndarjes	%	7.83%	7.83%
Furnizimi / Konsumi i En. Term.	MWh	283,669	277,471